

УДК 330.32

Пушкарчук І.М.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Луцького національного технічного університету*

ВЗАЄМОБУМОВЛЕНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Обґрунтовано сутність категорії «інвестиційна спроможність регіону» та її відмінність з категоріями «інвестиційна привабливість регіону» та «інвестиційна активність регіону». Проаналізовано інвестиційну спроможність регіонів України, а також рівень їх екологічного розвитку. Встановлено, що інвестиційна спроможність регіону є передумовою екологічного розвитку регіону та результатом такого розвитку. Визначено проблемні аспекти екологічного розвитку регіонів України, що перешкоджають нарощуванню їх інвестиційної спроможності та є результатом неналежного інвестиційного забезпечення такого розвитку й неефективного використання інвестицій.

Ключові слова: регіон, екологічний розвиток регіону, інвестиції, інвестиційна привабливість регіону, інвестиційна активність регіону, інвестиційна спроможність регіону.

Пушкарчук И.Н. ВЗАИМОУСЛОВЛЕННОСТЬ И ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И ИНВЕСТИЦИОННОЙ СОСТОЯТЕЛЬНОСТИ РЕГИОНА

Обосновано сутність категорії «інвестиційна спроможність регіону» та її відмінність з категоріями «інвестиційна привабливість регіону» та «інвестиційна активність регіону». Проаналізовано інвестиційну спроможність регіонів України, а також рівень їх екологічного розвитку. Встановлено, що інвестиційна спроможність регіону є передумовою екологічного розвитку регіону та результатом такого розвитку. Визначено проблемні аспекти екологічного розвитку регіонів України, що перешкоджають нарощуванню їх інвестиційної спроможності та є результатом неналежного інвестиційного забезпечення такого розвитку й неефективного використання інвестицій.

Ключевые слова: регион, экологическое развитие региона, инвестиции, инвестиционная привлекательность региона, инвестиционная активность региона, инвестиционная состоятельность региона.

Pushkarchuk I.M. INTERCONDITIONALITY AND INTERDEPENDENCE OF ECOLOGICAL DEVELOPMENT AND INVESTMENT ABILITY OF THE REGION

The essence of category «investment ability of the region» and its distinction from categories «investment attractiveness of the region» and «investment activity in the region» are considered. The investment ability of Ukraine's regions and level of their ecological development are analyzed. It is established that the investment ability of the region is simultaneously prerequisite for ecological development of the region and the result of this development. The problematic aspects of ecological development of Ukraine's regions are identified. These problematic aspects hinder to increase the investment ability of the region and they are the result of inadequate investment of ecological development and inefficient use of investment.

Keywords: region, ecological development of the region, investments, investment attractiveness of the region, investment activity in the region, investment ability of the region.

Постановка проблеми. На сьогодні сталий розвиток регіонів України найсильніше гальмується проблемами, що виникають в екологічній сфері. Саме за рівнем екологічного розвитку регіони нашої держави характеризуються найвищим рівнем асиметричності та щорічним посиленням дивергенції, що потребує належного фінансового забезпечення такого розвитку. При цьому, в умовах обмеженості власних фінансових ресурсів, пріоритетна роль у процесах забезпечення їх екологічного розвитку регіонів України відводиться саме інвестиціям. Інвестування виступає одночасно і альтернативним, і взаємодоповнюючим джерелом фінансового забезпечення екологічного розвитку регіонів країни. За таких умов особливої ваги набувають питання інвестиційної спроможності регіонів у забезпеченні екологічного їх розвитку, що спричинене значними відмінностями між необхідними обсягами ресурсів, їх наявністю та ефективністю використання задля забезпечення такого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці постійно звертають увагу на дослідження проблем екологічного розвитку та обґрунтування шляхів їх подолання й інструментарію забезпечення динамічного такого розвитку. Екологічний розвиток регіону є об'єктом досліджень Н. Андреевої, О. Балацького, Б. Буркинського, І. Вахович, О. Веклич, Т. Галушкіної, Б. Данилишина, В. Кравціва, Л. Мельника, С. Харічкова та багатьох інших науковців.

Дослідженню окремих аспектів інвестиційної спроможності регіонів країни та механізмам їх нарощування присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний внесок у даному напрямі здійснили провідні вчені-економісти: О. Акименко, А. Асаул, І. Бланк, С. Буткевич, М. Бутко, В. Геєць, З. Герасимчук, І. Заблудська, С. Зеленський, Н. Корнеева, О. Крайник, М. Крупка, Л. Петкова, Д. Стеченко, Т. Уманець, О. Шаповалова та багато інших. Основним чином увага дослідників акцентується на дослідженні факторів, що визначають інвестиційну привабливість та інвестиційну активність розвитку регіонів, методичних підходах до їх оцінки й державній політиці в даних напрямках. Разом з тим, подальших досліджень потребує інвестиційна спроможність регіону та його екологічний розвиток в їх взаємозв'язку та взаємозалежності задля встановлення причинного зв'язку цих явищ й всебічного виявлення і врахування їх взаємного впливу.

Постановка завдання. Виходячи із сказаного, мету даної роботи визначимо, як встановлення в результаті наукового дослідження сутності інвестиційної спроможності регіону та її зв'язку із екологічним розвитком.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед визначимось із змістом інвестиційної спроможності регіону. Основним чином, вітчизняні науковці оперують категоріями інвестиційна привабливість

та інвестиційна активність регіону. Категорія інвестиційна спроможність регіону є набагато ширшою, ніж категорія «інвестиційна привабливість регіону» та «інвестиційна активність регіону» й одночасно охоплює аспекти, притаманні обом цим категоріям. Підходи науковців до трактування даних категорій подано в таблиці 1.

Загалом, інвестиційна привабливість регіону відображає його рівень розвитку, що є передумовою (можливості) залучення інвестицій в економіку, соціальну та екологічну сфери регіону. Інвестиційна активність регіону відображає інтенсивність інвестиційної діяльності. Щодо *інвестиційної спроможності регіону*, то виходячи із самого поняття «спроможності» як стану об'єкта та його можливості в багатовимірних реальних процесах і явищах, на нашу думку, її варто розглядати як здатність регіону залучати, ефективно формувати й використовувати як внутрішні, так і зовнішні інвестиційні ресурси для забезпечення збалансованого соціального, екологічного та економічного розвитку як у коротко- так і у довгостроковій перспективі.

Відмінності між даними категоріями наведено у таблиці 2.

Інвестиційна спроможність регіону оцінює як теперішній стан, так і майбутні можливості регіонального розвитку, зважаючи на ті аспекти, що гаранту-

ють позитивні інвестиційні потоки в майбутньому. На відміну від інвестиційної активності та інвестиційної привабливості, інвестиційна спроможність регіону характеризується рівнем концентрації інвестицій, ефективністю їх формування з різних джерел і використання.

З цих позицій, вважаємо, що інвестиційна спроможність регіону характеризується такими трьома аспектами: 1) здатністю регіону залучати інвестиційні ресурси, що відображається рівнем його інвестиційної забезпеченості; 2) здатністю регіону ефективно використовувати інвестиційні ресурси, тобто інвестиційною результативністю; 3) здатністю регіону формувати ефективну структуру інвестиційних ресурсів, характеризуючись інвестиційною самостійністю в процесах забезпечення соціо-еколого-економічного розвитку.

Проаналізуємо рівень інвестиційної спроможності регіонів України. Загалом у 2010-2013 роках суб'єктами господарювання за рахунок усіх джерел фінансування в Україні було освоєно 1010413 млн грн капітальних інвестицій та, зокрема, у 2013 році – 267728 млн грн, що на 8,8% менше, ніж у 2012 році і на 41,6% більше, ніж у 2010 році [10]. Як і в попередні роки, у 2013 році найвагомішу частку всіх капітальних інвестицій було спрямовано в розвиток промисловості (39,5%), у будівництво (17,3%),

Таблиця 1

Трактування сутності категорій «інвестиційна активність регіону» та «інвестиційна привабливість регіону»

Категорії	Зміст
Інвестиційна привабливість регіону	становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [1].
	це якісна та кількісна характеристика внутрішнього та зовнішнього середовища об'єкта можливого інвестування [2].
	відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості і ліквідності інвестицій [3].
	інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення інвестиційних ресурсів та інших факторів, які істотно впливають на формування дохідності інвестицій та інвестиційних ризиків та ін. [4].
Інвестиційна активність регіону	концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, активізація впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій [5].
	результат реалізації інвестиційної привабливості регіону, тобто реальний розвиток інвестиційної діяльності в регіоні, що характеризується обсягами і темпами залучення інвестицій в основний капітал регіону [6, с. 5].
	сукупність власних фінансових можливостей регіону та можливостей залучення зовнішніх фінансових ресурсів [7, с. 86].
	міра інтенсивності процесів інвестування у рамках регіону, що враховує ресурсні і реалізовані інвестиційні можливості регіональної економічної системи [8, с. 16].
	характеристика рівня інтенсивності інвестиційних процесів з урахуванням специфічних для регіону умов і чинників розвитку, що спрямована на виявлення і ефективний перерозподіл наявних у регіонах інвестиційних ресурсів як в просторі, так і в часі [9, с. 31].

Таблиця 2

Відмінності між категоріями «інвестиційна активність регіону», «інвестиційна привабливість регіону» та «інвестиційна спроможність регіону»

Ознаки відмінності	Інвестиційна привабливість регіону	Інвестиційна активність регіону	Інвестиційна спроможність регіону
Детермінанти	рівень сталого розвитку регіону, інвестиційна інфраструктура	концентрація інвестицій в регіоні, активність інвестиційної діяльності в регіоні	концентрація інвестицій в регіоні, ефективність їх формування та використання
Економічна основа	вимір факторів, що визначають здатність регіону залучати інвестиційні ресурси для сталого розвитку	вимір інтенсивності інвестиційної діяльності регіону	вимір здатності регіону залучати, ефективно формувати та використовувати інвестиції для сталого розвитку
Цінність результату оцінки	для інвестора	для регіональних органів влади	для регіональних органів влади
Критерії	сталий розвиток регіону, потенціал регіону	інвестиційна забезпеченість, інтенсивність інвестиційної діяльності регіону	інвестиційна забезпеченість, інвестиційна результативність, інвестиційна самостійність

Авторська розробка

в об'єкти торгівлі (8,4%), у сільське господарство, лісове та рибне господарство (7,1%) тощо.

Згідно статистичних даних, відстежуються значні асиметрії в обсягах залучених інвестиційних вкладень у межах різних регіонів України. Так, у 2013 році, як і в попередні роки, найбільшу частку капітальних інвестицій на одну особу традиційно було освоєно в м. Київ, Київській, Дніпропетровській, Донецькій областях та АРК.

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій в Україні в 2010-2013 роках традиційно залишались власні кошти підприємств та організацій (понад 58%). При цьому за роками питома вага бюджетного фінансування капітальних інвестицій суттєво знизилась і за рахунок коштів державного бюджету в 2013 році було профінансовано 2,4% загального обсягу капітальних інвестицій, а за рахунок коштів місцевих бюджетів – 2,7%. Та й загалом роль держави в процесі нагромадження капіталу зводиться тільки до питомої ваги державних інвестицій у загальному обсязі капіталовкладень. Диференціація капіталовкладень між регіонами, зокрема, й пояснюється тим, що основним джерелом фінансування інвестицій були власні кошти.

Обсяги залучення банківського капіталу та коштів іноземних інвесторів мали тенденцію до зниження. У 2011 році за рахунок цих джерел було освоєно відповідно 16,1% і 2,8% усіх інвестицій, а в 2013 році – відповідно 15,3% і 1,8% усіх інвестицій.

Найбільше капітальних інвестицій у житлове будівництво на одну особу населення було освоєно в Київській області, АРК, м. Київ і м. Севастополь. Рівень диференціації між регіонами України за показником середньодушових капітальних інвестицій у житлове будівництво в 2010 році становив понад 11,1, а в 2013 році зріс до 16,4.

Суттєвими були також регіональні диспропорції за показниками обсягу капітальних інвестицій щодо ВРП і припливу прямих іноземних інвестицій у формуванні ВРП. У досліджуваному періоді за рахунок капітальних інвестицій було сформовано найзначнішу частку ВРП в АРК, містах Київ і Севастополь, Київській та Одеській областях, а найменше – у Житомирській, Сумській, Чернігівській, Херсонській, Черкаській областях. У світовій практиці встановлено рекомендоване значення даного показника на рівні не менше 17-20% [11, с. 87]. У 2010 році даний показник відповідав рекомендованому значенню в 10-ти регіонах України, а в 2012 році – у 12-ти регіонах (АРК, Вінницька, Донецька, Київська, Кіровоградська, Львівська, Одеська, Полтавська, Тернопільська, Харківська області, м. Київ і м. Севастополь). Основним чином, це відбулось за рахунок випереджаючого росту капітальних інвестицій за регіонами над темпами росту ВРП.

У 2013 році в економіку України іноземними інвесторами було вкладено 2860,1 млн дол. США прямих іноземних інвестицій, що становило лише 57,6% їх вкладеного обсягу в 2012 році. Станом на 1 січня 2014 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку регіонів України становив 58296,8 млн дол. США, що складало 1283,6 дол. США на одного жителя країни. 31,0% усіх прямих іноземних інвестицій отримали підприємства промисловості, 26,4% – підприємства фінансової та страхової діяльності, 13,0% – підприємства оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів.

Іноземні інвестиції в Україні концентрувались здебільшого в м. Київ (9959 дол. США/особу), Дні-

пропетровській (2758 дол. США/особу), Київській (1134 дол. США/особу), Харківській областях (813 дол. США/особу) і АРК (822 дол. США/особу). Міжрегіональна диференціація за обсягом прямих іноземних інвестицій на душу населення в Україні станом на 2010 рік становила 143,8 (найбільше: м. Київ – 7936 дол. США; найменше: Тернопільська область – 55 дол. США), а в 2013 році – збільшилась до 156,6 (найбільше: м. Київ – 9959 дол. США; найменше: Тернопільська область – 64 дол. США).

За міжнародними стандартами іноземні інвестиції повинні становити не менше 5% ВРП [11, с. 410], що в 2013 році було відмічено майже у всіх регіонах України, окрім Вінницької, Донецької, Тернопільської, Чернігівської і Вінницької областей. Прямі іноземні інвестиції в економіку регіонів України, окрім Донецької області, у досліджуваному періоді перевищували обсяги прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з регіонів.

У цілому, на основі проведеного аналізу, можна зробити висновки, що інвестиційна спроможність більшості регіонів України до 2012 року зростала, однак у 2013 році – практично за всіма регіонами знизилась у результаті скорочення обсягів інвестиційного забезпечення регіонів та зниження результативності використання інвестицій. Зниження інвестиційної забезпеченості регіонів України в 2013 році було обумовлене як політичними, так і економічними факторами. Найбільш інвестиційно спроможними регіонами України в досліджуваному періоді були м. Київ, м. Севастополь, АРК, Київська, Дніпропетровська та Донецька області за рахунок дуже високого порівняно з іншими регіонами рівня інвестиційної забезпеченості й належного рівня інвестиційної самостійності. При цьому показники інвестиційної результативності за вказаними регіонами були чи не найнижчими.

На наступному етапі нашого дослідження визначимо зв'язок між інвестиційною спроможністю та екологічним розвитком регіону.

Очевидно, що інвестиції в екологічний розвиток регіону є фактором соціально-економічного розвитку та невід'ємною умовою його сталого розвитку. Обсяги інвестицій в екологічну сферу регіону корелюють із рівнем розвитку економічної та соціальної сфер й при цьому екологічний розвиток визначає і впливає на інвестиційну привабливість регіону. Реалізація інвестицій в екологічну сферу регіону забезпечує не лише екологічний, а й синергетичний ефект. Деградація навколишнього природного середовища стримує сталий розвиток регіону та негативно позначається на його інвестиційній привабливості. Таким чином, між інвестиційною спроможністю і екологічним розвитком регіону існують як прямий, так і зворотний зв'язок. Тому, інвестиційну спроможність необхідно досліджувати як результат і як передумову екологічного розвитку регіону.

Як показує проведений аналіз, за регіонами України спостерігається значний рівень антропогенного і техногенного навантаження на навколишнє природне середовище, що свідчить про дуже складне їх екологічне становище.

Викиди шкідливих речовин від усіх видів економічної діяльності за регіонами України перевищують допустимі норми в 3-7 рази [12] та мають тенденцію до зростання. Загалом в Україні в 2013 році в розрахунок на 1 км² в атмосферу було викинуто 11,1 т шкідливих речовин із стаціонарних та пересувних джерел забруднення, а у розрахунок на одну особу – 147,7 кг. Обсяг скидання забруднених зво-

ротних вод у поверхневій водні об'єкти того ж року сягав 1717 млн м³, що в розрахунку на одну особу становило 38 м³.

У 2013 році загалом за регіонами України утворилося 448117,6 тис. т відходів, що на 0,6% менше порівняно з 2012 роком. При цьому сумарний обсяг відходів, що утворилися в Дніпропетровській, Донецькій, Кіровоградській та Луганській областях, складав майже 92% від загального обсягу утворених відходів [10].

За роками в Україні відслідковується тенденція збільшення екологічних зборів, пред'явлених підприємствам, організаціям та установам за забруднення навколишнього природного середовища, і їх сплата не в кожному регіоні була стовідсотковою. Зокрема, у 2013 році підприємствами, організаціями та установами промисловості України за забруднення навколишнього природного середовища та порушення природоохоронного законодавства було фактично сплачено екологічних платежів у сумі 2718,1 млн грн (з урахуванням погашення заборгованості за попередні роки), що майже в понад 2,2 разів більше, ніж 2010 року (1240,7 млн грн) та становило лише 88,8% від пред'явленого їм обсягу – 3095,0 млн грн, з яких 3050,6 млн грн становив екологічний податок та 44,4 млн грн – штрафні санкції за порушення природоохоронного законодавства [13, с. 187]. Це підтверджує той факт, що даний інструмент не стимулює суб'єктів господарювання за регіонами України до раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля.

Понад 70% екологічного податку країни становили платежі за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел забруднення, 25% – за розміщення відходів, 4% – за скиди забруднюючих речовин у водойми.

Найбільші суми екологічних платежів за забруднення навколишнього природного середовища в досліджуваному періоді було пред'явлено підприємствам, організаціям та установам Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Львівської, Полтавської областей та м. Київ [13, с. 186]. Фактична ж сплата цих екологічних платежів за жодною з перелічених областей не склала 100%. У 2013 році лише підприємства, організації та установи Вінницької області сплатили екологічні платежі в повному обсязі.

У 2013 році на охорону навколишнього природного середовища суб'єктами господарювання регіонів України було витрачено 20377,8 млн грн (без ПДВ), що на 0,7% менше порівняно з 2012 роком [14, с. 8]. Із загального обсягу витрат на охорону навколишнього природного середовища 70% (14339,0 млн грн) становили поточні витрати, 30% (6038,8 млн грн) – капітальні інвестиції, у тому числі 89,04% (5376,7 млн грн) – інвестиції в основний капітал, 10,96% (662,1 млн грн) – витрати на капітальний ремонт природоохоронного обладнання [14, с. 8].

За рахунок коштів державного та місцевих бюджетів було освоєно 7,1% капітальних інвестицій і здійснено 3,6% поточних витрат, а основним джерелом фінансування витрат на охорону довкілля, як і в попередні роки, були власні кошти підприємств та організацій – відповідно 59,5% і 96,3% [14, с. 8].

Понад 85% капітальних інвестицій на охорону НПС від сумарного обсягу в Україні було освоєно підприємствами, зареєстрованими в Київській (1863,3 млн грн), Донецькій (1468,6 млн грн), Дніпропетровській (1000,8 млн грн), Запорізькій (322,9 млн грн), Луганській (322,0 млн грн) областях та м. Київ (203,6 млн грн) [13, с. 175].

Поточні витрати суб'єктів господарювання на охорону та раціональне використання природних ресурсів у 2010-2013 роках зросли із 10366,6 млн грн до 14339 млн грн, тобто на 38,3%, а відтак їх ріст відбувався повільнішими темпами, ніж ріст екологічних платежів за порушення природоохоронного законодавства, тому необхідно проводити активнішу й агресивнішу регіональну екологозахисну політику як самими регіонами, так і державою [13, с. 177].

Понад 80% поточних витрат на охорону та раціональне використання природних ресурсів від загальної суми в Україні було здійснено підприємствами, які зареєстровані в Дніпропетровській (3988,7 млн грн), Донецькій (2318,5 млн грн), Запорізькій (1212,6 млн грн), Луганській (1054,2 млн грн), Харківській (749,9 млн грн), Полтавській (649,0 млн грн), Київській (408,7 млн грн) областях та м. Київ (1171,4 млн грн) [14, с. 9]. Дані регіони зайняли й провідні позиції за сумою капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів.

Свідченням поліпшення екологічних параметрів виробництва є витрати підприємств на утримання та ремонт основних засобів природоохоронного призначення. У 2010-2013 роках обсяги інвестицій суб'єктів господарювання України в капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення зросли з 498 млн грн до 662,1 млн грн [13, с. 176], але не були достатніми. Найбільше інвестицій у капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення вкладали підприємства Донецької, Дніпропетровської, Запорізької, Полтавської, Луганської областей та м. Київ.

Таким чином, інвестування в екологічний розвиток регіонів України характеризується позитивною динамікою та активізацією суб'єктів господарювання в даних процесах та водночас зниженням ролі держави. Проте в цілому інвестиційне забезпечення екологічного розвитку регіонів України на досить низькому рівні.

Для більшої наочності представимо результати аналізу інвестиційної спроможності та екологічного розвитку регіонів України в таблиці 3.

Як бачимо, регіони-лідери за показниками екологічного розвитку є регіонами-аутсайдерами за показниками інвестиційної спроможності і, навпаки. Спостерігаємо, чим регіон України характеризується гіршим екологічним становищем, тим більші обсяги інвестицій у такому регіоні спрямовуються на охорону навколишнього природного середовища та його відновлення. Здавалося б, чим більше вкладається коштів в економічну, соціальну та екологічну сфери регіону, тим вищим має бути рівень його економічного, соціального та екологічного розвитку. Однак, як підтвердив проведений аналіз, високий рівень інвестиційної спроможності таких регіонів України, як м. Київ, м. Севастополь, Київська, Дніпропетровська та Донецька області не гарантував їм належного екологічного розвитку. Ріст інвестиційної спроможності цих регіонів України не супроводжувався поліпшенням стану навколишнього природного середовища, оскільки зростали абсолютні показники інвестиційної забезпеченості, але цього було недостатньо та водночас інвестиційна результативність була низькою.

Відтак, такі регіони спроможні залучити інвестиції на забезпечення екологічного розвитку, однак, нерезультативно їх використовують. Також причиною низького екологічного розвитку високо інвестиційно спроможних регіонів є й те, що основна частка

Таблиця 3

Групування регіонів України за основними показниками їх інвестиційної спроможності та екологічного розвитку в 2010-2013 роках

Показники		Регіони-лідери	Регіони-аутсайдери
Інвестиційна спроможність регіонів України			
Інвестиційне забезпечення	1. Капітальні інвестиції на одну особу населення, грн.	м. Київ, Київська, Полтавська, Дніпропетровська, Донецька області	Херсонська, Закарпатська, Рівненська, Сумська, Чернівецька області
	2. Прямі іноземні інвестиції на одну особу населення, дол. США	м. Київ, АРК, Київська, Дніпропетровська, Харківська, Донецька області	Тернопільська, Вінницька, Кіровоградська, Хмельницька, Чернівецька області
	3. Капітальні інвестиції, % до ВРП	АРК, м. Київ, м. Севастополь, Київська, Одеська області	Житомирська, Сумська, Чернігівська, Херсонська, Черкаська області
	4. Прямі іноземні інвестиції, % до ВРП	м. Севастополь, м. Київ, Дніпропетровська, Черкаська області, АРК	Тернопільська, Донецька, Чернігівська, Черкаська, Вінницька області
Інвестиційна результативність	5. Середній темп росту капітальних інвестицій, %	Луганська, Донецька, Київська області, Волинська області, АРК	Запорізька, Львівська, Миколаївська, Херсонська, Хмельницька області
	6. Середній темп росту прямих іноземних інвестицій, %	АРК, Черкаська, Кіровоградська, Полтавська, Миколаївська області	Харківська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька, Київська області
	7. Капіталовіддача ВРП (співвідношення ВРП до капітальних інвестицій)	Чернігівська, Сумська, Житомирська, Черкаська, Херсонська області	АРК, Київська, Одеська області, м. Київ, м. Севастополь
Інвестиційна самостійність	8. Концентрація внутрішніх джерел фінансування капітальних інвестицій (кошти державного і місцевих бюджетів, власні кошти підприємств, кошти населення), %	Рівненська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Черкаська області	м. Севастополь, АРК, Одеська, Миколаївська, Тернопільська області
	9. Коефіцієнт покриття імпорту експортом	Донецька, Кіровоградська, Запорізька, Миколаївська, Полтавська області	м. Київ, Одеська, Львівська, Київська, Волинська області
Екологічний розвиток регіонів України			
1. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел забруднення у розрахунку на км ² , т		Херсонська, Рівненська, Чернігівська, Кіровоградська, Житомирська області	м. Київ, м. Севастополь, Донецька, Дніпропетровська, Луганська області
2. Утворення відходів у розрахунку на км ² , т		Закарпатська, Житомирська, Чернігівська, Херсонська, Одеська області	Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Кіровоградська області, м. Київ
3. Питома вага утилізованих відходів у загальній кількості утворених, %		Полтавська, Черкаська, Кіровоградська, Чернігівська, Хмельницька області	м. Київ, Тернопільська, Рівненська, Миколаївська, Львівська області
4. Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти на одну особу, м ³		Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Хмельницька, Закарпатська області	Донецька, Дніпропетровська, Луганська, області, м. Київ, м. Севастополь
5. Площа відтворення лісів за регіонами, % до загальної площі регіону		м. Київ, Рівненська, Чернівецька, Житомирська, Закарпатська області	Дніпропетровська, Миколаївська, Донецька області, АРК, м. Севастополь
6. Екологічний податок, пред'явлений підприємствам за забруднення НПС, на одну особу населення регіону, грн.		Тернопільська, Чернівецька, Закарпатська, Івано-Франківська, Волинська області	Запорізька, Дніпропетровська, Полтавська, Львівська області, м. Київ
7. Штрафні санкції, пред'явлені підприємствам за порушення природоохоронного законодавства, у розрахунку на одну особу населення, грн.		Волинська, Івано-Франківська, Сумська, Хмельницька, Чернівецька області	Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Львівська області, м. Севастополь
8. Частка фактично сплачених підприємствами екологічних платежів до їх пред'явленої суми за забруднення НПС, %		Вінницька, Чернівецька, Тернопільська, Сумська області, м. Київ	Луганська, Донецька, Дніпропетровська, Миколаївська області, м. Севастополь
9. Капітальні інвестиції підприємств на охорону та раціональне використання природних ресурсів на одну особу населення регіону, грн.		Київська, Запорізька, Донецька, Дніпропетровська, Луганська області	Житомирська, Волинська, Тернопільська, Чернівецька, Закарпатська області
10. Інвестиції підприємств в капітальний ремонт основних засобів на одну особу населення регіону, грн.		Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська, Івано-Франківська області	Хмельницька, Харківська, Житомирська, Кіровоградська, Волинська області
11. Капітальні інвестиції підприємств на охорону та раціональне використання природних ресурсів за рахунок бюджетних коштів на одну особу населення регіону, %		Луганська, Запорізька, Івано-Франківська, Донецька, Дніпропетровська області	Закарпатська, Сумська, Житомирська, Миколаївська, Тернопільська області

*За даними Державної служби статистики України [10; 13; 14]

сформованих інвестицій спрямовується в економічну їх сферу, що відповідним чином позначається на екологічній складовій сталого розвитку таких регіонів. На цій основі можна стверджувати про неефективність як державної, так і внутрішньої регіональної політики інвестиційного забезпечення екологічного розвитку в Україні.

Висновки з проведеного дослідження. Згідно проведеного дослідження, можна зробити висновок, що необхідною умовою екологічного розвитку регіону є належний рівень їх інвестиційної спроможності. Разом з тим, за регіонами України спостерігається обернена залежність між рівнем інвестиційної спроможності та екологічним розвитком. Чим вищий рівень інвестиційної спроможності регіону, тим нижчий рівень його екологічного розвитку і, навпаки. Головною причиною такої ситуації є нерезультативне використання інвестицій за регіонами України на цілі екологічного розвитку. Вирішення такої проблеми потребує формування та реалізації дієвих інструментів стимулювання ефективного використання екологічних інвестицій. Також більшість регіонів України характеризується низьким рівнем інвестиційного забезпечення екологічного розвитку. Тому для залучення інвестицій на екологічний розвиток регіону, слід створити визначені умови та активно залучати інвестиції з різноманітних джерел і водночас необхідна система стимулювання інвестицій в екологічну сферу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А. Асаул // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53-62.
2. Гребеникова Е. Состояние инвестиционной деятельности в Украине и возможности ее активизации / Е. Гребеникова // Экономика. Финансы. Право. – 2003. – № 2. – С. 14-18.
3. Методика розрахунку інтегральних регіональних індексів екологічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_1a/pg_ibcnog/index.htm.
4. Страховий та інвестиційний менеджмент [Електронний ресурс] / В.Г. Федоренко, В.Б. Захожай, В.Г. Чувардинський [та ін.]. – К.: МАУП, 2002. – 344 с. – Режим доступу : <http://fingal.com.ua/content/view/1192/87/1/1/>.
5. Бутко М. Сучасна проблема оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 30-37.
6. Гришина И. Применение интегрального показателя инвестиционной привлекательности региона для среднесрочного прогнозирования инвестиционной активности в субъектах РФ / И. Гришина // Инвестиции в России. – 2002. – №3. – С. 3-11.
7. Казакевич Е. А. Формирование инвестиционного климата в урбанизированном промышленном комплексе: методический аспект : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. экон. наук.: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (по отраслям и сферам деятельности)» / Е. А. Казакевич. – Новосибирск, 2002. – 23 с.
8. Дерябина Я. Сравнительный анализ подходов к оценке инвестиционной привлекательности и инвестиционной активности российских регионов / Я. Дерябина // Инвестиции в России. – 2003. – № 8. – С. 9-19.
9. Зарипова Р. Н. Инвестиционная активность в регионе : дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Зарипова Раушания Насимовна. – Уфа, 2004. – 143 с.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : [монографія] / Барановський О.І. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
12. Вишницька О.І. Екологічні інвестиції: сутність, класифікація, принципи та напрями реалізації [Електронний ресурс] / О.І. Вишницька. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/507/1/006voipnr.pdf>.
13. Довкілля України 2013: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 223 с.
14. Аналітична доповідь «Довкілля України в 2013 році» [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/ns_rik/analit/arhiv.htm.